

نگاه

احتمال خروج آمریکا از برجام؛ شرایط سخت پیش‌رو

کوروش احمدی*

● دکتر صالحی، رئیس سازمان انرژی اتمی، در مصاحبه اخیر با اشپیکل گفته است: «اگر آمریکا از توافق خارج شود؛ اما بقیه کشورها شامل فرانسه، انگلیس، آلمان، چین و روسیه نسبت به آن متعهد باقی بمانند، ایران نیز به احتمال زیاد بدون آمریکا به تعهدات خود ذیل این توافق پایبند باقی خواهد ماند؛ اما اگر آمریکا برجام را ترک کند و اروپا نیز پیروی نکند، آن وقت این‌ توافق قطعا شکست خواهد خورد و ایران به وضعیت پیشین باز خواهد گشت.»

به این اظهارنظر مهم آقای دکتر صالحی نه به‌طور مجرّد، بلکه باید در پس‌زمینه بحث‌های فشرده جاری بین جناح‌های سیاسی و کارشناسی در آمریکا توجه کرد. این طیف گسترده از نظرات، شامل مخالفان قاطع برجام، مانند جان بولتون (که به گفته خودش به سفارش استیون بنن طرحی را برای خروج از برجام ارائه کرد) در یک سر طیف و شماری از کارگزاران دولت اوباما (که سخت موافق ایاقی آمریکا در برجام هستند)، در سر دیگر می‌شود. در میانه نیز جریان‌های متنوعی وجود دارند که به درجات مختلف، از خروج همراه با اعاده تحریم‌ها علیه ایران و اعلام پایبندنبودن ایران بدون اعاده تحریم‌ها سخن می‌گویند. این بحث‌های گسترده به آن دلیل حائز اهمیت است که به موازات آن، بحث‌های فشرده‌ای نیز در داخل دولت ترامپ در جریان است و او باید یک‌بار دیگر در ۱۵ اکتبر، درباره اعلام پایبندی ایران به تعهداتش ذیل برجام، تصمیم بگیرد.

در چنین شرایطی، اظهارنظر یادشده دکتر صالحی، از سه جهت شایان بحث است: نخست اینکه درحال‌حاضر نحوه برخورد ایران با خروج احتمالی ترامپ از برجام تحت هریک از سناریوهای بحث‌شده، یکی از مهم‌ترین شکاکات مجعول در محاسبات جریان‌های سیاسی و کارشناسی در آمریکا است. مخالفان خروج از برجام، همواره هشدار داده‌اند که خروج آمریکا و اعاده تحریم‌های ثانویه هسته‌ای که به‌طور فزاینده‌ی اعمال می‌شود، خروج ایران از برجام را نیز در پی خواهد داشت و در این صورت، ایران با احیای برنامه‌های هسته‌ای خود، از جمله غنی‌سازی تا حد ۲۰ درصد، فاصله خود را تا لحظه گریز هسته‌ای کم خواهد کرد و به این ترتیب، آمریکا و غرب با بحران جدیدی در منطقه مواجه خواهند شد. آنها تذکر می‌دهند که عواقب ناروشن خروج از برجام، در تلقیف با دیگر بحران‌های داخلی و خارجی‌ای که آمریکا با آنها مواجه است، شرایط را شکل خواهد داد که ممکن است مواجهه هم‌زمان با آنها از توان آمریکا خارج باشد. باب کوکر، سناتور جمهوری‌خواه و رئیس کمیته سیاست خارجی سنا که در ۲۰۱۵ رهبری مخالفت با برجام در سنا را بر عهده داشت، به‌تازگی در مصاحبه‌ای گفته است: «نیاید برای پاره‌کردن برجام عجله کرد. اکنون امری در حال ساخته‌شدن نیست؛ باید از طریق اجابتی سرسختانه برجام و مثلا اصرار بر بازدید از مراکز نظامی، میج ایران را گرفت.» او اضافه کرد آمریکا نباید به خاطر شکست برجام سرزنش شود؛ چراکه ما به متحدان اروپایی برای فشار به ایران نیاز داریم. در چنین شرایطی، راحت‌کردن خیال مخالفان برجام درباره اینکه در صورت خروج آمریکا، ایران ممکن است همچنان به تعهدات خود پایبند بماند، می‌تواند تحول مهمی در محاسبات آنها باشد. اظهارات پیشین دکتر صالحی در ۳۱ مرداد مبنی بر اینکه «در صورت لغو برجام از سوی ترامپ، ایران می‌تواند در چند روز غنی‌سازی ۲۰ درصدی را در فوردو از سر بگیرد» که بعد از اظهارات تقریبا مشابه رئیس‌جمهور روحانی در مجلس در معرفی کابینه ابراز شد، انعکاس گسترده‌ای در رسانه‌های بین‌المللی داشت. به‌علاوه، مواضع روشن ایران درباره خودداری از مذاکره مجدد در زمینه برجام نیز به همین ترتیب مرکز توجه قرار گرفته بود. همچنین، اظهارات دکتر صالحی در مصاحبه با المیادین مبنی بر اینکه «ایران متناسب با اقدامات آمریکا، واکنش نشان خواهد داد و در صورت خروج واشنگتن از برجام، همه گزینه‌ها را بررسی خواهد کرد»، قطعا تناسب بسیار بیشتری با شرایط کنونی دارد.

ادامه در صفحه ۱۹

تک خبر

زمان محاکمه استانداران و فرمانداران متهم به جرائم انتخاباتی مشخص شد

● تسنیم؛ رئیس کل دادگستری استان تهران گفت: طبق تعیین دادگاه کارکنان دولت، ۱۲ استاندار و فرمانداری که به‌دلیل جرائم انتخاباتی برایشان کیفرخواست صادر شده، مهر و آبان محاکمه می‌شوند. هرکدام از استانداران و فرمانداران متهم در جرائم انتخاباتی، پرونده مستقل دارند و این‌طور نیست که همه این افراد با هم محاکمه شوند.

politics@sharghdaily.ir

سیاست

فرست رایزنی در حاشیه اجلاس سران

روحانی با رؤسای جمهور ترکیه، ونزوئلا، قزاقستان، ازبکستان و جمهوری آذربایجان دیدار کرد

عکس: پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست جمهوری

را بررسی و در بیانیه‌ای بر ضرورت پایان‌دادن به خشونت‌ها، ارسال کمک‌های انسان‌دوستانه و همچنین رسیدگی به وضعیت آسیب‌دیدگان و آوارگان میان‌سازی تأکید کردند. در این بیانیه، ضمن ابراز تکرانی شدید از جنایت و خشونت علیه مسلمانان منطقه رویهنگیا در میانمار، خواستار توقف فوری حمله به مسلمانان در این منطقه شده است. سران حاضر در اجلاس آستانه، همچنین بر ضرورت سازماندهی جمعی و همکاری کشورهای اسلامی برای ارسال کمک‌های انسان‌دوستانه به آسیب‌دیدگان و آوارگان تأکید کرد.

رایزنی رؤسای جمهور ایران و ترکیه برای کمک به مسلمانان میانمار

شاگه‌گاه شنبه و در حاشیه اجلاس سران کشورهای اسلامی، رؤسای جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ترکیه با هم دیدار کردند. حسن روحانی، روابط دو کشور را در بهترین وضعیت سال‌های اخیر توصیف کرد و افزود: «پس از اجرای برجام و عبور از تحریم‌ها، زمینه برای تحرکی جدید در روابط دو کشور فراهم شده است. ایران و ترکیه دو کشور بزرگ و تأثیرگذار در مسائل منطقه هستند و همکاری‌های گسترده آنان در عرصه‌های مختلف، ازجمله مبارزه با تروریسم و ایجاد ثبات در منطقه، بسیار مؤثر بوده است.

امیدوارم همکاری‌های ایران و ترکیه در کنار روسیه در ایجاد ثبات و امنیت در سوریه نیز هرچه سریع‌تر به نتیجه نهایی برسد». او با اشاره به اینکه تروریسم در منطقه در مسیر شکست قرار دارد، گفت: «البته راهی طولانی تا ریشه‌کن‌شدن تروریسم باقی مانده که

امیدوارم با توجه به اشتراک نظر دو کشور در مبارزه با افراطی‌گری و خشونت، ایران و ترکیه در این مسیر نیز همکاری‌های خوبی داشته باشند. در مسائل منطقه اراده هر دو کشور، ثبات در مرزهای جغرافیایی و تمامیت ارضی همسایگان و کشورهای منطقه است. هرگونه تغییر در مرزها، به معنی شروع تنش‌های بزرگ و به ضرر ملت‌های منطقه خواهد بود». روحانی در ادامه با اشاره به وضعیت غم‌بار مسلمانان میانمار تأکید کرد: «ایران، ترکیه و دیگر کشورهای اسلامی باید در کنار کمک‌های انسانی به مسلمانان در میانمار، به سه دنبال ایجاد فشار بین‌المللی بر دولت میانمار برای توقف خشونت‌ها علیه مسلمانان باشند». رجب طیب اردوغان نیز در این دیدار، اقتصاد دو کشور را مکمل یکدیگر توصیف کرد و افزود: «با برداشته‌شدن تحریم‌های ایران، زمینه برای گسترش روابط، مهارت از همیشه است. بانک‌های دو کشور، به‌ویژه بانک‌های مرکزی، باید موانع گسترش روابط و تعاملات بانکی را به عنوان بستر گسترش تعاملات اقتصادی، هرچه سریع‌تر برطرف کنند. باید در روابط اقتصادی دو کشور جهش ایجاد کرد». او اتحاد ایران و ترکیه را در زمینه مبارزه با تروریسم، بسیار مهم دانست و عنوان کرد: «مبارزه مشترک دو کشور با تروریسم، در ثبات منطقه و به‌ویژه تأثیرگذار بوده و هست. تهران و آنکارا باید قدم‌های مشترکی در این زمینه بردارند. درگیری‌های چندساله اخیر در سوریه، نشان داد مشکلات از طریق نظامی قابل حل‌وفصل نیستند و باید از راه دیپلماسی مسئله را حل کرد. سوریه گهواره مدنیت در منطقه است و نباید اجازه داد قدرت‌های خارجی سوریه را

به نفع خودشان سهم‌بندی کنند».

دیدار روحانی با رئیس‌جمهور ونزوئلا

رئیس‌جمهوری همچنین روز گذشته در دیدار با رئیس‌جمهور ونزوئلا، تداوم رایزنی میان کشورهای صادرکننده نفت را ضروری خواند و گفت: «تلاش‌های اعضای اوپک و غیراوپک و به‌ویژه ونزوئلا برای کاهش تولید و پایداری و تعادل بهای نفت دستاوردهای مثبتی داشته است که تداوم این تلاش‌ها ضروری است». حسن روحانی روابط ایران و ونزوئلا را روابطی رو به توسعه خواند و عنوان کرد: «تشکیل کمیسیون مشترک اقتصادی دو کشور، گامی مهم در جهت تقویت همکاری‌های مشترک است». نیکلاس مادورو، رئیس‌جمهور ونزوئلا نیز در این دیدار خواهان توسعه و تعمیق بیش از پیش روابط تهران– کاراکاس شد.

دیدار روحانی با رؤسای جمهور قزاقستان، ازبکستان و جمهوری آذربایجان

همچنین در حاشیه این اجلاس، رؤسای جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان بر اراده جدی دو کشور برای توسعه همه‌جانبه روابط و همکاری‌ها به‌ویژه در عرصه‌های اقتصادی، ترانزیت و انرژی و نیز تلاش مشترک برای بهبود وضعیت بازار نفت تأکید کردند. حسن روحانی همچنین در دیدار شوکت میرضاییف رئیس‌جمهور ازبکستان، با استقبال از توسعه روابط تهران– تاشکند در همه عرصه‌ها به‌ویژه تجاری و اقتصادی تصریح کرد که هیچ مانعی در مسیر توسعه روابط جمهوری اسلامی ایران با ازبکستان به عنوان یک کشور دوست وجود ندارد. رئیس‌جمهوری همچنین به شکست‌های بی‌درپی تروریست‌ها در عراق و سوریه در ماه‌های اخیر اشاره کرد و گفت: «امروز افراط‌گری و تروریسم کل منطقه را تهدید می‌کند و ما آماده همکاری با کشورهای آسیای مرکزی در مبارزه با تروریسم هستیم». روحانی همچنین در دیدار الهام علی‌اف رئیس‌جمهوری آذربایجان، گفت: «ایران و آذربایجان برای گسترش روابط و تعاملات در عرصه‌های اقتصادی، علمی، فناوری، تحقیقاتی و تجاری ظرفیت‌های فراوانی دارند که باید از تمامی این ظرفیت‌ها به نفع منافع دو ملت بهره گرفت. همچنین دو طرف باید همکاری‌های خود را در زمینه انرژی و تلاش مشترک برای بهبود پایدار وضعیت بازار نفت، تقویت کنند». رئیس‌جمهوری پس از شرکت در این اجلاس و نشست ویژه برای بررسی وضعیت مسلمانان میانمار، عصر دیروز به تهران بازگشت.

فرماندار بانه از بازداشت مأموران‌ی که به کولبران تیراندازی کردند، خبر داد

فرستاده ویژه دفتر مقام معظم رهبری پیگیر تیراندازی به کولبران

برای بازرسی آمدند، از جمله از سازمان بازرسی کشور، بازرسی نیروی انتظامی و بازرس ویژه وزیر کشور. همچنین نماینده‌ای از دفتر مقام معظم رهبری برای پیگیری امور آمدند که اینها هم با خانواده کولبران کشته‌شده جلسه داشتند و هم با من و فرماندار بانه».

به گفته او «ماموریت گروه بازرسان اعزام‌شده به بانه حقیقت‌یابی موضوع تیراندازی به دو کولبر بانه‌ای و تهیه گزارشی حقیقت‌یاب است که در واقع چه پیش از این و دلایل و عوامل چه بوده است من هم از آنها خواستم تا پیش از دیدار با هنگ مرزی به دیدار خانواده کولبران فوت‌شده بروند یا دو فردی که همراه آنها بوده‌اند، گفت‌وگو کنند چراکه نمی‌خواستم در روایت تحت تأثیر باشند و بنایم این بود که واقعیت را از زبان خانواده و دو همراه کولبران بشنومند. جلسه جداگانه را هم با روحانیون شهر به برگزار کردند».

بیگلری همچنین در گفت‌وگو با «شرق» تأکید کرده «پنج نفر در جریان این حادثه از سوی نیروی انتظامی دستگیر و بازداشت شده‌اند. در جلسه‌های یادشده تأکید شد دادسرای نظامی پیگیر کار آنها از طریق بررسی و شناسایی اسلحه شده تا مشخص شود این اقدامات را کدام فرد نظامی در هنگ مرزی بانه انجام داده است».
کولبران کشته‌شده «هی‌ران تهیدست باربر بودند
به گفته نماینده بانه «سپاه، نیروی انتظامی، فرمانداری و استانداری با یاری معتمدان و روحانیون برای پایان‌دادن به جمع‌جات و بازکردن مغازه‌های بانه کمک بسیار کردند. بااین‌حال همچنان بررسی‌ها تا احقاق حقوق دو کولبر دهمیار ادامه خواهد داشت». بیگلری در توضیح وضعیت کولبران کشته‌شده، چنین توضیح داده «این دو کولبر دهمیاران نیازمندی بودند که با استفاده از کارت ملی و کارت کولبری سایر کولبران، کولبری می‌کردند، بنابراین این دو نفر فقط کار باربری کولبران را انجام داده‌اند، ضمن اینکه در زمره خانواده‌های فقیر و تهیدست بودند». او همچنین به خانه ملت گفته «فرمانداران و هنگ مرزی نیز باید دربارۀ این حادثه توضیح دهند، متأسفانه سخنان فرماندار کولبران با هنگ مرزی متفاوت است. از سوی دیگر کار طرح مصوب ساماندهی کولبران اجرایی شود، سبب رفع بسیاری از مشکلات کولبران خواهد شد، زیرا در این صورت وضعیت آنها ساماندهی می‌شود. بااین‌حال از مردم منطقه تقاضا می‌شود به رعایت مباحث قانونی و حریم مرزی بسیار توجه کنند تا شاهد چنین حوادثی نباشیم».

خبر

وضعیت خطرناکی در انتظار جهان است

● محمدجواد ظریف، وزیر خارجه ایران، در گفت‌وگو با «برنسا»، درباره حاشیه‌های توافق برجام گفت: «گاهی تلقی می‌شد هر تفسیری که طرف مقابل از برجام انجام می‌دهد، درست است؛ متأسفانه دوستان ما حرف برادر خود را کنار می‌گذارند و حرف یک آدم دیگر که دروغ می‌گوید را آن‌قدر مطمئن می‌گیرند که نمی‌روند. فرهنگ لغت را نگاه کنند و ببینند آن حرفی که زده شده، درست است یا نه؟» ظریف درباره تغییر بنیادی در ساختار وزارت خارجه می‌گوید: «وظیفه ما تصدی نیست. ما در برجام موانع را رفع کردیم و هنوز هم موظفیم و تلاش می‌کنیم برجام منافع خود را از دست ندهد. در حوزه اقتصادی هم وظیفه ما تسهیل است. در دوره قبل تلاش کردیم با برداشتن موانع راه را تسهیل کنیم و با ایجاد یک چهره مناسب از جمهوری اسلامی ایران، کارکردن با کشورمان به قول آنها برایشان هزینه حیثیتی نداشته باشد». او ادامه می‌دهد: «در حوزه دیپلماسی اقتصادی هم قرار نیست روابط اقتصادی کشور را متحول کنیم، ما قرار است روابط را تسهیل کنیم تا از شرایط اقتصادی بین‌المللی استفاده کنیم، اما نیازمند یک‌سری پیش‌نیاز هستیم». او درباره سیستم وزارت خارجه می‌گوید: «وزارت امور خارجه سیستمی دارد مثل ارتش، شما باید طبق قانون قیسل از اینکه به جایگاهی برسید، سلسله‌مراتبی را طی کنید که با کارآموز آغاز می‌شود؛ بنابراین یک محدودیتی در این حوزه داریم، اما استفاده از کارشناسان جوان و به‌کارگیری آنها در وزارت خارجه یکی از اهداف بنده است زیرا من خودم یکی از جوان‌ترین سفرای جمهوری اسلامی ایران بودم. در ۲۸ سالگی سفیر شدم و در ۳۱ سالگی معاون وزیر بودم. من برنامه‌های متعددی برای استفاده از جوانان در وزارتخانه دارم. الان در جیمپ فلشی دارم و همه کارشناسان واجد شرایط وزارت خارجه را با سن برای من نوشته‌اند تا سوابق آنها را در تعطیلات مرور کنم، امیدوارم به بقیه خوش بگذرد، چون من باید این کار را انجام بدهم». ظریف درباره حفظ برجام می‌گوید: «ایران انتخابات‌های گسترده‌ای دارد. تلاش کردیم حتی در زمان مذاکرات انتخاب‌های ما محدود نباشد. باوجود خواست غربی‌ها ما تحقیق و توسعه را متوقف نکردیم، بنابراین از زمان اجرایی‌شدن برجام تحقیق و توسعه ادامه دارد؛ یعنی صنعتان پیشرفت کرده است. اگر روزی گرچه انتخاب ما نیست به این نتیجه برسیم که برجام دیگر منافع ما را تأمین نمی‌کند، امکان بازگشت به شرایط اولیه را داریم و در برجام از نظر فنی و سیاسی انتخاب‌هایی را برای خود پیش‌بینی کرده‌ایم. یکی از انتخاب‌ها این است که با رفتار عقابانی، شرایطی را ایجاد کنیم که خروج آمریکا از برجام با نقض برجام منجر به نقض ایالات متحده شود. تلاش می‌کنیم برجام را بازه کنیم و بیشترین منافع را از توافق هسته‌ای نصب کشور و مردم در حوزه سیاسی و اقتصادی کنیم. تلاش می‌کنیم به وضعیت بهتری از قبل در صنعت هسته‌ای بازگردیم».

دستور ویژه جهانگیری برای تهیه نقشه راه بهبود وضع ایمنی جاده‌های کشور

● ایسنا: معاون‌اول رئیس‌جمهور با اشاره به وضع ایمنی جاده‌های کشور و حوادث رانندگی و خسارت‌های جانی و مالی ناشی از آن، بر ضرورت انجام اقدامات اساسی دراین‌باره تأکید کرد و گفت: باید نقشه راهی برای بهبود اوضاع در بازه زمانی مشخص تهیه کرد. اسحاق جهانگیری در پی‌نوشتی خطاب به وزرای کشور، راه و شهرسازی، صنعت، معدن و تجارت، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور و فرمانده نیروی انتظامی، تصریح کرد: «وضع ایمنی جاده‌ها و حوادث رانندگی و خسارت‌های جانی و مالی ناشی از آن، به یک مسئله بسیار مهم تبدیل شده است. علی‌رغم تلاش‌های انجام‌گرفته و کاهش تعداد افراد فوت‌شده، باید یک اقدام اساسی انجام داد و نقشه راه را برای بهبود اوضاع در بازه زمانی مشخص تهیه کرد. ضمن بررسی، پیشنهاد لازم را در دو ماه تهیه و گزارش کنید».

بیانیه فراکسیون امید درباره جنایات میانمار

● ایسنا: فراکسیون امید مجلس ضمن محکومیت نسل‌کشی غیرانسانی در میانمار خواستار تشکیل جلسه فوق‌العاده سران سازمان همکاری اسلامی و جلسه بین‌المجالس آسیایی و بین‌المجالس کشورهای اسلامی شد. در بخشی از پیام فراکسیون امید مجلس آمده است: «... اگر از سال‌ها پیش ره‌فارهای سبعاغان برخی تندروهای بودایی علیه مسلمانان میانمار آغاز شد، جهان اسلام و کشورهای اسلامی از این مردم مظلوم دفاع می‌کردند، امروز با چشم‌های به‌ت‌زده شاهد تصاویر فجیع کشتار کولبری سایر کولبران، کولبری می‌کردند، بنابراین این امر مردم بی‌پناه نبودیم و اینک نیز فراکسیون امید مجلس شورای اسلامی، ضمن محکوم‌کردن این جنایات بشری، بر لزوم اندیشیدن اقدامی عاجل برای توقف این نسل‌کشی تأکید می‌کند. بدیهی است که تشکیل جلسه فوق‌العاده سران سازمان همکاری اسلامی و جلسه بین‌المجالس آسیایی و بین‌المجالس کشورهای اسلامی، سه اقدامی است که جمهوری اسلامی ایران باید پیشگام آنها باشد و مژکدا از دولت محترم و همچنین نمایندگان مجلس در بین‌المجالس اسلامی و آسیایی خواستار اقدام فوری در این راستا هستیم».